

Ina van der Beek

De kleur van de zon

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Voorwoord

Voor de kust van het Griekse eiland Kreta ligt een klein eilandje, Spinalonga. Met een omtrek van ongeveer 805 meter stelt het qua oppervlakte niet veel voor, maar het heeft een grotere historie dan menig eiland.

De recentste geschiedenis van dat eiland is vol van leed en verdriet. Van ongeveer 1903 tot 1957 werd dit eiland gebruikt als verbanningsplaats voor leprozen. Afgezonderd en gescheiden van hun geliefden woonden en stierven hier veel mensen die leden aan de vreselijke ziekte lepra.

Spinalonga is nu een toeristische trekpleister, je kunt je laten overvaren en een poosje rondlopen over het eiland. Maar zelfs met de beste wil van de wereld kun je je niet voorstellen hoeveel tranen hier gehuild zijn.

Toch hebben de bewoners soms ook mooie dingen beleefd, en ook dat kunnen we ons niet goed indenken.

Het moeilijkst voor deze mensen is misschien wel geweest om de 'gewone' wereld uit de verte te kunnen zien en soms zelfs te horen, om te weten dat daar, zo dichtbij, hun geliefden

leefden, zonder de kans te hebben daar ooit weer zelf naar terug te kunnen gaan.

Over twee van deze mensen gaat dit verhaal.

Voor elk van hen waren zowel de omstandigheden op het eiland als de toekomst verschillend. Maar één ding hadden ze gemeen: het verlangen naar hen van wie ze gescheiden waren.

Misschien ten overvloede: alle personen en gebeurtenissen in dit verhaal zijn volkomen fictief.

Ina van der Beek

1

Nog voor ze wist dat kleuren een naam hebben, hadden ze al hun eigen betekenis voor Elena.

Bij papa hoort de blije kleur van het jonge gras en de bladeren aan de voorjaarsboom, bij mama de koele kleur van de avondhemel. De felle kleur van de klapprozen is de kleur van grootmoeder, en opa is als de warme kleur van zijn ogen.

Elena houdt van tekenen. Aandachtig krast ze haar bloemen en mensen op het witte papier.

Zes krijtjes zitten er in het doosje. Behalve de kleuren van haar ouders en grootouders is er ook nog de kleur van de zomerwolken. 'Lena,' mompelt ze soms als ze dat krijtje in haar hand neemt. Maar het laat geen strepen na op het papier, het is of zij niet gezien mag worden.

Het laatste krijtje heeft de kleur van de zon en van de bloemen in mama's tuin. Dat krijtje is het allermooist. Als ze blij is, gebruikt ze altijd die ene kleur. Die kleur heeft ook geen naam, of misschien heet hij *verlangen*. Maar dat is alleen een gevoel, het woord daarvoor kent ze niet.

Nu zit ze aan de grote tafel en legt de krijtjes op een rij. Eerst papa, dat is na de kleur van de zon haar favoriete kleur. Daarnaast opa, dan

mama en ten slotte het rode krijtje. De andere twee blijven in het doosje.

‘Kom, Elena, zit niet te knoeien, die krijtjes zijn alleen om te tekenen.’

Verschrikt kijkt Elena op. Daarna legt ze drie kleurtjes in de doos en met de laatste – natuurlijk de groene – tekent ze cirkels op het vel papier. Dan ogen, een neus, oren en een mond. Armen en benen.

Vandaag is het geen dag voor de kleur van de zon.

Maar haar aandacht is weg bij haar werk. Ze kijkt op van haar papier en haar ogen volgen haar moeder, die kopjes op tafels begint te zetten.

‘Ruim die rommel maar op, opa en oma komen er zo aan.’

De stem van mama Alcina klinkt scherp. Elena kent die toon. Zonder tegenstribbelen doet ze ook het laatste kleurkrijtje in het doosje en dan glijdt ze van de stoel. Het doosje bergt ze op in de la van de kast. Met de tekening in haar hand loopt ze naar de deur om te kijken of opa en oma er al aan komen.

‘Voor u.’ Ze steekt opa de tekening toe zodra hij binnenkomt.

‘Prachtig, meisje, prachtig!’ Hij streelt haar even over het haar. ‘Ze kan echt heel goed tekenen voor haar leeftijd, Alcina.’

‘Ga nu maar buiten spelen, Elena.’ Mama schenkt koffie in de kleine kopjes.

Buiten is het warm, de zon brandt op haar schouders. Elena loopt naar de vijver en gooit steentjes in het water.

Als dat gaat vervelen, loopt ze langzaam het pad af naar de poort die de grote tuin afsluit van de weg. Als ze op haar tenen staat, kan ze de zware deurknop pakken en de poortdeur openen.

Langzaam draait de deur open. Op de weg lopen soldaten, ze spreken met elkaar in een taal die Elena niet verstaat.

Eén soldaat lacht naar haar, hij zegt iets wat klinkt als *liebe sjats*.

‘Elena!’ Sofia komt aangelopen en zij trekt Elena de poort weer binnen. Met haar andere hand doet ze de zware deur achter zich dicht.

‘Foei, we moeten de oorlog buiten de deur houden. Je weet dat je dat niet mag doen, liefje!’ zegt ze. ‘Ik moet weer aan mijn werk, ga maar spelen.’

Elena gaat naar haar schommel, maar er is

niemand die haar kan duwen. Daarom gaat ze stil op het plankje zitten en probeert zichzelf met haar voeten af te zetten. Het gaat niet goed, haar benen zijn te kort.

Was papa er maar! Maar papa is bijna nooit meer thuis. Dat komt ook door dat ene woord, *oorlog*. Voor dat woord heeft ze geen krijtje, maar ‘oorlog’ is dezelfde kleur als de aarde na een regenbui.

Na een poosje loopt Elena terug naar het huis, ze gaat weer naar binnen. Sofia is in de keuken, ze is bezig met de voorbereidingen voor de avondmaaltijd.

‘Mag ik helpen, Sofia?’

‘Ja schatje, kom maar.’ Sofia tilt haar op een hoge kruk, vlak voor het aanrecht. ‘Hier, roer maar in deze saus tot hij helemaal afgekoeld en glad is.’

Als Elena een poos heeft geroerd, zegt ze: ‘Het is klaar, Sofia, heb ik nu iets lekkers verdiend?’

Sofia lacht. Ze geeft Elena een handvol rozijnen. ‘Dat heb je goed gedaan, kleintje. Ga nu maar weer fijn spelen.’

Elena eet de rozijnen op, dan loopt ze naar de woonkamer. Daar zitten mama, oma en opa druk te praten en te lachen. Ze letten niet op

Elena, die langzaam dichterbij komt.

Stilletjes loopt ze naar opa. Hij rookt een sigaret en drinkt iets uit een klein glas. Het ruikt niet lekker.

Pas als ze tegen zijn knie leunt, merkt hij haar op en tilt haar op schoot.

Even onderbreekt haar moeder het gesprek, ze trekt haar wenkbrauwen op.

‘Heb je niks te doen? Ik had toch gezegd...’

‘Ach Alcina, laat het kind toch,’ valt opa haar moeder in de rede. ‘Je hebt toch geen last van haar!’ Hij drukt zijn sigaret uit in de asbak.

‘Nou, geen last...’ Meer zegt mama niet, maar Elena ziet hoe ze oma even aankijkt en een raar gezicht trekt. Een gezicht dat Elena niet begrijpt.

‘Kom,’ zegt opa, ‘wij gaan naar buiten. We zullen eens bij je schommel kijken, dan zal ik je heel hoog duwen, goed?’

Elena rent al voor hem uit. Ze hoort nog net wat opa en mama tegen elkaar zeggen.

‘Schaam je, je kreeg het mooiste kind van het hele eiland.’

‘Het mooiste? Ze ziet eruit als...’ Mama’s stem klinkt boos.

Elena begrijpt het niet.

Als Elena later terugkijkt op haar kindertijd, kan ze zich niet herinneren dat mama haar ooit op schoot heeft genomen of geknuffeld. Degene die haar het vaakst knuffelde, was Sofia en soms ook papa, maar mama niet, mama nooit.

Integendeel, het leek of ze het nooit goed deed in de ogen van haar moeder.

De enige persoon van wie haar moeder echt vrolijk lijkt te worden is oma, de moeder van papa.

Elena's andere opa en oma komen weinig, Elena kent hen nauwelijks. Zij zijn al voor de oorlog weggetrokken van Kreta en wonen nu al jaren op het vasteland van Griekenland. Maar opa Andres en oma Maria wonen dichtbij en zij komen bijna elke dag op bezoek.

Elena is eigenlijk een beetje bang van oma Maria, voor haar harde stem en haar scherpe, donkere ogen.

'Oma houdt echt wel van je,' zegt opa Nikos, 'ze vindt het alleen moeilijk om dat te laten merken.'

Ook dat begrijpt Elena niet. Maar ze denkt er niet meer over na, ze accepteert haar oma zoals ze ook haar moeder accepteert. Mama is nu eenmaal zoals de koele, blauwe kleur van haar krijtjes.

Maar dat verandert als Elena bijna acht jaar is.

Mama veranderde, ze werd dikker en dikker. En als Elena op een ochtend wakker wordt, staat oma Maria bij haar bed.

‘Je hebt een broertje gekregen!’ zegt ze.

Elena vindt haar moeder in bed. In haar armen ligt een klein, wit pakketje waar alleen een rood gezichtje uit steekt.

‘Dit is Stefanos,’ zegt mama. En ze kijkt zo lief als Elena haar nooit eerder heeft zien kijken.

Maar ze leert al snel dat die blik vooral voor de kleine Stefanos bestemd is.

Dan begint ze langzaam te begrijpen dat haar grootste fout is, dat ze als meisje is geboren.

2

Als Elena wakker wordt, blijft ze nog even stilliggen. De luiken van haar slaapkamer zijn gesloten, het is nog heerlijk koel in de kamer. Vandaag is ze achttien geworden. Achttien, dat klinkt heel anders dan zeventien.

Papa heeft beloofd dat ze deze verjaardag een groot feest zou krijgen. Vanavond zal het dan